

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 k.
Negyedévre ..... 4 ..
Helyben házhoz hozva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor
Negyedévre ..... 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XIV. évfolyam 208. szám.

Nagy-Várad. Csütörtök, 1913 szeptember 11

A béke és a pénzügyi helyzet.

(K. Ö.) Nálunk a vállalkozási szellem a hitelen fordul meg. Ha a vállalkozásnak olesó és bőséges hitel áll rendelkezésére, úgy boldogul. Ellenkező esetben pangás, sőt bukás áll be. A háborus veszedelem elmúltától sokat várhatunk, ámbár nem mindent, mert a pénzügyi szűkít nemcsak a háboru, hanem azt megelőzőleg az ipar, kereskedelem és az államszükségletek fokozott igényei idézték elő. Ezek a szükségletek még most is megvannak; legalább ami az állami szükségleteket illeti, ezek ezentúl még csak fokozódni fognak, mivel a Balkán államok az elpusztult értékek pótlására szintén kölcsönt fognak felvenni és pedig ugyancsak ott, ahol mi is kopogtatunk kölcsönért.

Ezt a körülményt figyelembe véve vannak olyan pesszimisták, akik azt mondják, hogy az év végén 7, esetleg 8 százalékos bankrátaival is számolhatunk. Isten ments meg ettől, mert ha a magánfelek a 6 százalékos bankráta mellett csak 12 százalékos kölcsönpénzt tudnak kapni, ugyan mi lesz velünk, ha a kamatláb 7—8 százalékra szökne fel. Igaz ugyan, hogy mivel a kibocsájtó pénzügyi intézetek már jó eleve tudják az állami emissziók idejét, mindenképpen azon vannak, hogy az állampapírok árfolyamát lenyomják és így mentől drágább pénzt szóznak az államok nyakába. Itt figyelembe veendő azonban az a körülmény, hogy a háboru annyira tönkretette a hadakozó felek gazdasági életét, hogy a fellendülés

nem történhetik meg máról-holnapra. A Balkán-államok kölcsön-szükségletei sem azonnal esedékesek és azok az államok is, melyek a háboru előtt kölcsönöket akartak felvenni, szépen elhallgattak most, mert belátják, hogy a mostani körülmények között konszolidált kölcsönt felvenni határos az örültséggel. Várni fognak tehát és az a várakozás lényegesen hozzá fog járulni a nemzetközi pénzügyi helyzet javulásához. A háboru megszűnése is, mely máris azt idézte elő, hogy a pénzügyi viszonyok javultak, ámbár a pénzt még szűken mérik.

Nekünk tehát az a nézetünk, hogy a pénzügyi viszonyok, bár lassan, de feltétlenül javulni fognak. A javulást az évforduló fogja meghozni. A pénzügyi viszonyok rosszabbodásához lényegesen hozzájárult az a körülmény, hogy mindenki elfordult a járadékpiactól és odaszegődött az ipari részvények felkarolásához. Az ipar lázas tevékenységet fejtett ki, raktárait megtöltötte, de egyúttal sok pénzt vont el nemcsak a nyílt piactól, hanem a magánpénzt is hihetetlen mértékben vette igénybe. A pénz folytonos drágulásával azonban az ipari tevékenység is megcsappant. Ezt fokozta a háboru és a pénzügyi moratoriumok. Az iparnak tehát nem csak kevesebb pénzre van szüksége, hanem a felhalmozott raktárkészletek saját kötelezettségeiknek is jobban tudnak megfelelni. A pénzügyi moratoriumok megszűnése is ezt a célt fogja szolgálni.

Második biztató jelenség az aratás értékesítése. Jól tudjuk, hogy a

gazda forgalmi hitel hiányában adósság csinálással műveli meg a földjét. A gabonának most olyan ára van, mely lehetővé teszi az értékesítést, annál is inkább, mivel a gazda, ha most értékesíti a termést, megszabadul a nagy kölcsönkamtól. Az aratás értékesítése és a mezőgazdasági kölcsönök visszafizetése szintén enyhíteni fogják a nagy pénzügyi szűkítet.

Vannak tehát biztató jelenségek is és nekünk az a hitünk, hogy az európai államoknak pénzügyileg azonnal jobb dolguk lesz, amint többet törődnek az ország gazdasági életével és kevesebbet a politikával, Wilson, az Egyesült Államok elnöke nyíltan megüzeni Európának, hogy Amerika nem nyitja meg erszényét Európának, hol az amerikai pénz mindaddig kockáztatva van, míg Európa a balkáni népek egy-egy kis földdarabjéért rengeteg pénzt elpocsékol. De mit tehetünk ellene! A politikát és háborut a kapitalizmus csinálja, hogy miután a rossz politika és a háboru a nemzeteket kizsárolta, újabb kölcsönt szózzon rájuk. A kapitalizmus erejét a szövetkezeti pénzügyi gazdaság fogja megtörni, mely nem háborut és a pénz pocsékolását, hanem békét és a gazdasági erők fejlesztését hirdeti.

Miniszterek tanácskozása.

Bécs, szept. 1.

Take Joneszku román külügyminiszter tegnap délután egy óra hosszat tanácskozott Berchtold gróf külügyminiszterrel.

HA DROGUA, GYÓGYANYAG, KÖTSZER, SEBÉSZETI és BETEGÁPOLÁSI, GUMMI CZIKKEK, sérvkötők, mentőszekrények, illatszerek, pipereszappan, kozmetikai, arc- és kézápolási, háztartási és általában más mindenféle a kozmetikába vagy drogeriába vágó cikkeit a legjobból a legjobbakat,

olcsóbban a legolcsóbbnál akarja beszerezni úgy vásároljon kizárólag

Farkas István „Apolló Drogeriájában”

Nagyvárad, RÁKÓCZI (Fő utca)-ut 7/b. Fröhlich hentes üzlet mellett.

A címre tessék ügyelni!! Uj üzlet!!
Az ország legdúsabban felszerelt és legmodernebb drogeriája.

A kolera Budapesten.

Koleragyanus tünetek között megbetegedett Füzéressy Kund dr fővárosi ügyvéd. Az esetet jelentették a főváros főorvosi hivatalának, amely konstata, hogy Füzéressy állapota koleragyanus. A beteget gondosan elkülönítették és minden intézkedést megtettek, hogy ha betegsége kolerának bizonyul, a veszedelemnek elejét lehessen venni.

Arletta Angela Magdolna-utca 10 b. sz. alatt lévő lakásán koleragyanus tünetek között rosszul lett. Megállapították, hogy a cseled a minap Ujvidékről jött a fővárosba. Gazdájának, Székely Károlynak, Teleki-tér 86. szám alatt lakó apósánál szőlőt evet. Őt is bevitték a Szent Gellért-kórházba, azokat pedig, akik érintkeztek volt vele, megfigyelés alá vették.

A Wesselényi-utca 46. szám alatt három iskolásfiú, névszerint Neurát József, Ede és Béla koleragyanus tünetek között tegnap délután rosszul lettek, József még tegnap délután meg is halt. Megállapították, hogy a gyermekek Dobozy-utca 11. szám alatt lakó nagyapjuknál kávét és gyümölcsöt ettek. A két életben maradt fiút bevitték a Szent Gellért-kórházba. A lakást fertőtlenítették, valamint fertőtlenítik azokat az iskolákat is, ahol a fiúk megfordultak. Ezekben az iskolákban addig, amíg a bakteriológiai vizsgálat nem tisztázza a koleragyanut, nem is tartanak előadást.

Valamennyi eset vizsgálatával már foglalkozik a bakteriológiai intézet.

Szatmár, szept. 10.

Apa szatmármegyei községben koleragyanus tünetek között megbetegedett Marosán László földműves. Marosán minap tért vissza Amerikából. Az esetről jelentést tettek a belügyminisztériumnak.

Zombor, szept. 10.

A belvárosban lévő Kisszerb-utcaiban lakó Bozsánszky Jánosnéhoz ideérkezett szerdán Bezdán dunamenti községből testvére, aki koleragyanus tünetek között megbetegedett. A házat őrizet alá vették. A beteg állapota a délelőtti folyamán javult.

A kereskedelmi minisztérium kettéosztása.

A magyar vasutügyi minisztérium felállításának szükségessége már több ízben foglalkoztatta a politikusokat, akik a kereskedelmi minisztérium tulsufoltóságát látva, az államvasutak stagnálását, sőt egyenes visszafejlődését a minisztérium e határozott tulsufoltóságának tulajdonították. Komoly szakkörökben most azzal foglalkoznak, hogy belga, holland, bajor, wittenbergi, badeni stb. mintára alakítsák meg a minisztériumot, anélkül, hogy a kezelési költségeket nagyobb összegekkel emelnék. A magyar vasutügyi minisztériumnak nem kellene másnak lennie, mint az államvasutak vezérigazgatóságának, természetesen teljes hatáskörrel és teljesen függetlenül a többi minisztériumoktól.

Ahol Nagyvárad jövő iparosait nevelik

Látogatás a m. kir. állami fa- és fémipari szakiskolában. Nagy érdeklődés mellett nyílik meg az első évfolyam. —

Julius végén még ócska, rendetlen lakóház volt a Schlauch-tér 10. szám alatt. Ma pedig esinosan kitatarozva, világosra kimeszelve emelkedik ki a park fái közül. Az utcára nyíló tizenkét ablakában ragyog a tiszta üveg. Az ablakzár és esatornák újra festve.

Kivülről tehát egy barátságos, rendben tartott épület benyomását teszi a szemlélőre.

A széles kapualjon keresztül szép tágas, fás udvarra érünk. Meglátszik az itt dolgozott kőművesek nyoma. A levegő is még meszes szagu. Egyébként itt is a legnagyobb rend és tisztaság uralkodik.

Vasárnap délelőtt 10 órakor mentem el, hogy megnézzem azt az iskolát, amelyért annyi éven keresztül harcolt Várad.

Az igazgatót, Szontagh Gusztáv urat már ott találtam.

Ő különben mindennap reggel 8-tól este 7-ig dolgozik. Ő végzi adataadó lelkiismeretességgel az intézet adminisztrációját. A renoválásnál, a termék berendezésénél állandóan jelen volt és ezeken kívül végezte a beiratás nehéz munkáját is.

Rendkívül lekötelező modoru, igazi uri ember az igazgató, aki szívesen bár, de mégis kissé tartózkodva nyilatkozik a feltett kérdésekre.

Mikor beléptem az irodába épen a napi postát bontotta fel. Egypár új beiratkoznai szándékozó kérvénye, miniszteri leirat, a kamara levele. Ezeket a borítékokat láttam.

Mikor vége volt a postának Szontagh Gusztáv igazgató ur rendelkezésemre állt.

A beiratkozások.

— Beiratkozhatik minden 12 életévet betöltött fiú, aki legalább 6 elemi, vagy két középiskolát végzett. Azonkívül olyanok is, akik az iparostanone iskola III. osztályát végezték el. Egyetlen feltétel, hogy egészséges fizikummal rendelkezzen a jelentkező. Erre vonatkozólag különben a „Tájékoztató” szolgál bővebb felvilágosítással.

— Van már eddig sok jelentkező?

— Harmencöt tanulót vettem fel eddig. Tízet a faipari tanfolyamra és huszonháromat a fémiparira. Tekintettel arra a körülményre, hogy az iskolának ez lesz az első éve a beiratkozásnál, szép eredményt értünk el. Sőt még mindig jönnek kérvények.

— Ezeket a kérvényezőket még fel méltóztatik venni?

— Csak még tíz-tizenötöt. Eenyire van tervezve a tanítási rend, különben is a helyiség sem engedi, hogy többet vegyek fel.

— Mikor kezdődik a tanév?

— Ebben az évben csak október 1-én kezdődik. Sok időt vett igénybe a teljes berendezkedés. Át kellett alakítani az egész házat. De azért örülök, hogy ilyen gyorsan ment az átalakítás. Ha érdeklí, megmutatom a tanszobákat.

Séta az iskolában.

Mindjárt az igazgatói iroda mellett, az épület bal szárnyában van a fémipari szakosztály. Hatalmas nagy, világos terem. Már bent állanak az erős munkapadok, furó és köszörülő gépek. A földön rendben rakva, a kézi szerszámok.

— A munkapadokat és gépeket melyik cég szállította?

— Ezeket kérem nem kereskedőtől szereztük be. A padokat a debreceni iskola növendékei, a furógépet a temesvári, a köszörülőt pedig a kolozsvári iskola növendékei készítették.

— Tehát, ezek a hatalmas, rendkívül precíz alkotások nem gyárban, hanem iskolában készültek?

— Nagyon keveset szereztünk be kereskedőtől. A pozsonyi, budapesti, aradi, győri, marosvásárhelyi szakiskolák majdnem teljesen ellátták a nagyváradit. A butorokat és az egészen finom, kézzel elő nem állítható szerszámokat vásároltuk idegenektől. Azoknak is legnagyobb részét nagyváraditól szereztük be úgy, hogy a berendezés és átalakítás cirka 40.000 koronába került és ebből a legfontosabbakra mintegy 10.000 korona értékű felszerelést az iskolák szállítottak. Idegen cégektől csak 5000, váraditól pedig beleértve az építési költséget, 25.000 korona értékűt szereztünk be.

Innen átmentünk a faipari szakosztályba. Itt is ugyanaz a kép. Tágas, világos szobák gazdagon felszerelve asztalos, esztergályos padokkal, rengeteg gyaluval és más kézi szerszámmal. Az igazgató ezekre vonatkozólag azt mondta, mint előzőleg. Itt is az iskolák által készített alkalmatosságok vannak.

A fehérre meszelt teremben megkérdeztem az igazgató urat, hogy az ipari szakiskolák milyen hatással vannak az ország ipari fejlődésére. Erre vonatkozólag a következőket mondotta:

— Kiszámíthatatlan hatással. Intelligens, művelt iparosokat nevelünk, akik nem mint egy gép alkatrészei dolgoznak, hanem teljes tudatában vannak annak, hogy az iparos az, aki az ország gazdasági előre haladását segíti. Lelekiismeretes, pontos munkásokat nevelünk, akik az életben megállják a helyüket, mert nem pofonokkal tanítjuk őket, hanem az értelmiségüket élesítjük, megtanítjuk őket észszerűen dolgozni. Azért is van, hogy ha vége van egy tanfolyamnak a gyárak, a nagyiparosok sokkal több embert kérnek tőlünk, mint amennyi elhagyja az intézetet. A legelőkelőbb gyárak munkavezetői a szakiskolából kerültek ki. Már most érezni a szakiskolák működésének rendkívül üdvös hatását, de 15-20 év múlva teljesen kibontakozik, amikor egy érett in-

ZENKER

modern fényképész műterme

Helyi és vidéki telefon 12-26.

Szent János-u. 72.

Finom kidolgozású levelezőlapok 6 db 1 K 40 f.
Fényképeket 50%-kal olcsóbban készítem mint
bármelyik fényképész Nagyváradon. A menyasz-
sonyi felvételek kedvezményes árban készülnek.
Tisztelt megrendelőim 6 db fénykép után 3 leve-
lező lapot ajándékba kapnak.

telligens elem veszi át az ország iparának vezetését.

A tantervről.

Ismét az irodában ülünk.

— Mennyi tandíjat fizetnek a tanulók?

— Tandíj, beiratási díj nincs. Csak 10 koronát kell fizetniük az „Iparoktatási általános segélyalap” javára és 6 koronát a szerszám rongálásért. De ezek is tulajdonképpen a növendékeké maradnak, mert a 6 koronát a tanfolyam végén visszakapják és a segélyalapról pedig a szegénysorsu tanulókat támogatjuk.

— A tantervről méltóztassék még egyet-mást mondani.

— A tulajdonképpeni tan, vagy fémipar-tanfolyam 4 évig tart. A 4 éves tanfolyamot hallgatók elméleti és gyakorlati kiképzésben részesülnek. Természetesen a gyakorlati órák száma sokkal több, mint az elméleti óráké. Elméleti tantárgyak a magyar nyelv, szám-tan, természettan, szabadkézi rajz és ábrázoló mértani rajz, mintázás és szépirás heti 19 órában. Ezeket rendes és bejáró tanítók tanítják. A gyakorlati oktatást pedig heti 29 órában egy okleveles gépészmérnök-tanár és műhelyfőnök vezetése mellett végzik az államilag kinevezett művezetők, akik maguk is ép úgy dolgoznak, mint a tanulók.

Azután lesznek külön 2—3 hónapos kurzusok is. Erre mesterek és segédek járhatnak el. Ezeket a kurzusokon megtanulhatják pl. a cséplőgép, a gázmotor, a dinamó stb. kezelését, szóval olyanokat, amik különben képesítéshez vannak kötve. Ennek a tervezete most még a minisztériumban van. Ha onnan lejön, megnyitjuk ezeket az esti tanfolyamokat is.

Már dél felé jart az idő. Nem akartam tovább atkalmatlankodni, szépen megköszöntem az igazgató ur szivességét és eljöttem. Szontagh Gusztáv igazgató ur még ott maradt, mert mint mondta: sok dolgom van.

Vasárnap délből!

H. L.

Kitiltottak három tanítót.

Ujabb botrányok a szalontai zsidó iskola körül. — Bezárták az iskolát.

A nagyszalontai zsidó iskola tanítótestületében a botrányok nem érnek véget.

— Tizenhárom éve, hogy a hitközség és az egyik tanító Radó Ferenc között állandó huza-vona uralkodik. A hitközség már minden forumot megpróbált az ügyek legkülönbözőbb formáival, hogy megszabaduljon Radótól, azonban a hatóságok sehol sem adtak igazat a hitközségnek. Így Radó ma is tanító a felekezeti iskolában. Ennek a tizenhárom év óta huzódó ügynek a fejleménye az a legújabb botrány, mely most az iskolai év kezdetén már annyira kicsúcsosodott, hogy a legradikálisabb intézkedéseket kell életbe léptetni, hogy rendet teremtsenek az iskolában.

Tegnap újabb botrány volt a színhelye a felekezeti iskola. Reggel 8 óra előtt gyülekezni kezdtek a tanulók a hitközségi iskolába. Legnagyobb meglepetésükre azon-

ban nem tudtak bejutni a tantermekbe, mert minden ajtó be volt zárva.

Mint tegnapi számunkban megírtuk a tanítás első napján az iskolaszék felszólította Radót a távozásra. Radó a tanfelügyelő utasítása alapján is tanított, mire Goldner Herman iskolaszéki elnök azzal felelt, hogy tanítás után becsukatta az iskolát és nem csak Radót, de kivülről még az iskolában működő három tanítót sem bocsátotta be.

A tanítók között szerepel Hoffmann Lejos is, aki a legutóbb tartott iskolaszéki ülésen hibáztatta az iskolaszék amaz intézkedését, hogy Radót az iskolából kitiltották. Hangsúlyozta, hogy az iskolaszéknek csak véleményezési, de intézkedési joga nincs. Emiatt az iskolaszék őt is kizárta az iskolából.

A kizárt tanítók nem akartak botrányt előidézni a tantermek feltörése által, hanem a tanfelügyelőhöz folyamodtak utbaigazításért.

Vasady Lajos tanfelügyelő azt az utasítást adta, hogy ne folytassák a tanítást

és ő a legrövidebb idő alatt kellőleg intézkedik.

Az esetet távirati úton bejelentették a vallás és közoktatásügyi miniszternek is. A tanítók erre haza küldték a tanulókat és addig nem tartanak előadást, míg a tanügyi hatóság a közigazgatási hatósággal egyetemben nem intézkedik a tanítás zavartalan menete iránt.

Goldner Hermann táborá szintén akcióba lépett. Első sorban Radót beláthatatlan időkre szabadságolta. Egyidejűleg küldöttséget szerveztek, melyet a belügyi és vallás és közoktatásügyi miniszterhez küldenek fel.

Goldnerék kormánybiztos kiküldését kéri. Addig, míg ez a csunya botrány elintézését nyer, a tanítás természetesen szünetelni fog. Hogy ki lesz a felelős a mulasztásokért, arra valóban nem gondol a hitközség, pedig első sorban a tanulók érdekeit kellene szem előtt tartani és azután jöhetne a sor a személyes gyűlölködésnek.

Tagosítás a vaskohi járásban.

Miniszteri kiküldöttek Vaskohn. — A vaskohi segélyakció.

Ha Bihárvármegyében valami nagyon szegény vidéket akarnak bemutatni, egyenesen a vaskohi járást állítják be. Tényleg ennek a járásnak a lakossága a legszegényebb. A járás földrajzi fekvésénél fogva a lakosság a fősúlyt az állattenyésztésre kénytelen fordítani, míg a földmivelést csak anynyiban üzi, amennyi a napi kenyeret behozza. Az állattenyésztésnek pedig egy igen nagy akadálya van, a legelő hiánya. Ami kis legelője van egy-egy községnek, az is úgy szét van szórva, hogy azon rendszeres állattenyésztést lehetetlen üzni. A járás évről-évre való elszegényedésének megakadályozása végett már mindent megkíséreltek, azonban eredménytelenül. A sok hiábavaló fáradozás után végre Tempeleán Dezső főszolgabíró vette kezébe a dolgot és valóban fáradságot nem ismerő buzgalommal fogott a járás helyzetének javításához.

Az első lépések órája sem jártak eredményre, mert minden akcióhoz pénz kellett volna, amivel pedig a járás egyáltalán nem rendelkezett.

Végre Tempeleán a földmivelésügyi kormányhoz folyamodott. Élénken illusztrálta a kormány előtt a vaskohi járás elszomorító helyzetét és kérte, hogy az állam siessen segítségére a vidéknek. Személyesen is közben járt az ügybuzgó főszolgabíró, hogy az ügy kedvezően intéztessék el. A kormány kiküldötte meg is jelent a járásban és tanulmány tárgyává tette a nagyjelentőségű dolgot.

A helyi vizsgálatok alkalmával igen értékes és érdekes felfedezésre jöttek rá. Ne-

vezetesen a vaskohi járásban évtizedekkel ezelőtt volt legutóbb a tagosítás. Azóta oly nagy mérvű változások állottak be, hogy ma már rá sem lehetne ismerni az akkori állapotokra. A legtöbb földnek teljesen új gazdája van.

A tagosítás alkalmával meghatározott földek felparcelláztattak, az örökösödések s vételek útján egy-egy kisgazdának 2—3 hold terjedelmű földje 8—10 felé van. Ugyanilyen feltagolt állapotban van a legelő is. Ez volt az állattenyésztés akadályának legfőbb alapja.

Ezen az állapoton tehát csak egy módon lehetne segíteni, ha az egész járás birtokviszonyait újonnan rendeznék. Ehhez az óriási munkához természetesen megint csak pénz szükséges, ami pedig a vaskohi járásban nincs. Tempeleán most sem hagyta félbe megkezdett akcióját, hanem kérte a minisztert, hogy kezdje meg a tagosítást még pedig állam költségen.

A miniszter a kérelmet teljesítette is és utasította a nagyváradi kirendeltséget, hogy a tagosítási munkálatokat kezdje meg. Tegnap este a kirendeltség nyolc tisztviselője már Vaskóhra érkezett és ma munkához fognak. Ma Biharkristyóron kezdik meg a munkát és holnap Vaskóhra majd Kerpenyéten folytatják.

A tagosítás által minden gazdának egy darabban lesz a földje. Főként fontos eredménye lesz a tagosításnak, hogy a községek lényegesen nagyobb terjedelmű és egy tagban lévő legelőt nyernek.

A tagosítás hosszú ideig fog tartani,

ahol óriási választékban kaphatók: Ingatorok, fecskendők, gumiharisnyák, szuszpenzoriumok, gumi-lepedők, vatta és mindenféle **szülészeti és betegápolási cikkek.**

Mentőszekrények nagy raktára, műlábak, támgépek, miderek jutányos árban és kitünő kivitelben készíttetnek. Telefon 419.

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK

méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készíttetnek

Fehér János kötszer-gyárában (Rákóczi-ut., Bémer-tér.)

azonban úgy van tervezve, hogy a jövő gazdasági évben már az új beosztások legyenek életben.

A tagosítás költségeit teljesen az állam viseli. A tagosítás egyáltalán nem fogja érinteni a lat. szert. püspökségi uradalom földjeit.

Hír szerint a vaskóhi tagosítás után a magyarosékei és a belényesi járásban is tanulmányokat tesz a földművelésügyi kirendeltség és ha szükségét látja, a tagosítást itt is keresztül viszi.

A nagyszabású segélyakció elé nagy reményekkel tekintenek az érdekeltek.

Halálos gyermekmentés.

Anya és gyermeke a Körözs hullámaiban.

Borzalmas szerencsétlenség történt kedden délután Feketebátor község határában. Vid Áron okányi gazda Feketebátorból haza fele igyekezett feleségével és három kis gyermekével. Addig, míg a gazda a legközelebbi vasúti állomásra ment, hogy az általa feladott podgyászok után érdeklődjék, feleségének azt az utasítást adta, hogy a gyermekekkel gyalog induljon el, ő pedig követni fogja. A család különválva elindult.

A község határában az utolsó házban lakók egyszerre kétségbeesett segélykiáltásokat, rémes gyermeksikoltásokat hallottak. Pár pere alatt talpon voltak még a szomszédok is, akik a kiáltozás helyére futottak. A segélykiáltozások a Körözs felől jöttek. Az elősziető emberek borzalmas látványnak voltak szemtanúi. A Körözs partján két kis gyermek futkosott keservesen sikoltozva.

— Anyám! Anyám!

A Körözs sebes árjában egy asszony küzdött a víz erejével. Karjaiban egy kis hat éves gyermeket szoritott, e közben állandóan segélyért kiáltozott.

A parton lévők közül senki sem mert a vízbe ugrani, hogy kimentse a már fuldokló embereket. Végül egy asszonynak támadt az ötlete, hogy egy hosszú rud segítségével megkísérelje a mentést. A rudat a fuldoklók felé nyújtotta. Az anyai önfeláldozás gyönyörű esete játszódott le a rémüldöző emberek előtt. A kétségbeesett anya egy utolsó erőfeszítéssel oda segítette gyermekét a feléje nyújtott rudhoz, úgy hogy a kis gyermek bele kapaszkodhatott.

A gyermeket megmentették. Addig míg partot ért a gyermek, még felszinen tudta tartani magát az anya, mikor aztán biztonságban látta gyermekét, ereje elhagyta s alámerült a habokba. Hiába várták a parton, hogy még egyszer felszínre vesse a vizet, nem következett be. Hulláját még ma sem találták meg.

A vizsgálatot megindították. Ennek alapján megállapítást nyert, hogy Vid Áronné a három gyermekkel haladt a Körözs partján és nem vette észre, hogy az

egyik gyermek a víz közelébe ért. Csak akkor vette észre a gyermek távollétét, mikor az már a vízben küzdött. Azonnal utána vetette magát, azonban szándékát nem tudta megvalósítani s ha segítségére nem jönnek, a gyermek együtt pusztul vele.

A hatóságok tegnap a folyó mentén kutatták Vidné hulláját, de nem találták meg.

Templom-alapkö szentelés Eleden.

Eleds község örömmünnepe.

Lélekemelő szép ünnepség volt Kisasszony-napján Eleds községben, abból az örvendetes alkalomból, hogy az eddigi katolikus templom helyett, amely már nem volt képes befogadni a híveket, új templomot építenek s ennek most tették le az alapkövét.

Az örvendetes ünnepségre az eledsi róm. kath. hívek nagy számmal gyülekeztek a régi templomba, de a környékről is tömegesen siettek, hogy részesei legyenek a megható ünnepségnek. Sokan jelentek meg Sólyomköpöste, Rikosd, Alsólugos, Felsőlugos, Esküllő, Keszteg, Körözsbarlang községekből a hívek. Az iskolaszék tagjai, Bérczy Imre főszolgabíró, világi elnökkel élükön, a templom szentélyében foglaltak helyet. Képviselve voltak a különböző hivatalok is. A résztvevők száma mintegy 200 volt.

A régi templomból körmenet indult ki az új templom alapjához.

Az istentisztelet kezdetén az énekhar Dózsa István kántortanító szerzeményét, egy igen csinos éneket adott elő, majd az alap- és alapköszentelés szertartása következett, amelyet Grócz Béla prépost-kanonok, főesperes végzett segédlettel.

Az alapba egy 40 centiméteres kőcokkát helyeztek el, amelynek közepén 10 kőcentiméteres üreg volt. Ezen üregbe tették az ólomdobozban elzárt pergament okmányt, amelyen megörökítették a templomépítés előzményeit, a hitközségre vonatkozó adatokat, a templomépítésre adakozók neveit, az egyházmegye püspökének, a kegyurnak, a plébánosnak és a hatóságok vezetőinek nevét. Az okmányt mintegy 120-an irták alá. Az okmány szövegét a következő mondat zárja be:

„Álljon e templom századokig; legyen erős vára a katholicizmusnak és a magyarságnak.”

A szertartások bevégezése után az összes jelen voltak áhitattal énekelték a Mindedszentek litániáját.

Az alapkö befalazása után pedig a körmenet visszatért a templomba, ahol Grócz Béla prépost-kanonok remek szent beszédet mondott, amelyben méltatta a szép ünnepélynek a jövő hitéletre kiható fontosságát; majd Kisasszony napjának jelentőségét fejtegetve,

buzdította a híveket, hogy Krisztuson és az üdvözítő után Péteren, a sziklán nyugvó egyház családtagjai lévén minadannyian, hűen ragaszkodjanak magukban keresztény életet élni.

A szent beszéd után a prépost-kanonok ünnepélyes szent misét mondott s ezzel a szép ünnepély egyházi része véget ért.

Délben Kozics Gusztáv plébános barátságos ebédet adott, amelyen sokan vettek részt. Szellemes felköszöntőket mondottak a megyés püspökre, a kegyur családjára, Grócz Béla kanonokra, a házigazdára stb.

Különösen kedves jelenet volt, hogy amikor az egyházközség plébánosa a jámbor szívű és bőkezű kegyurról és főuri családjáról emlékezett meg felköszöntőjében, sürgöny érkezett gr. Bethlen Aladár kegyurtól a következő tartalommal:

„Isten áldását kérjük a magasztos ünnephez, melyen, fájdalom, részt nem vehetünk. Meleg üdvözlétemet küldöm a jelenlevő uraknak.

Patronus.”

Előzőleg az egyháztanács a következő táviratban üdvözölte a távollevő kegyurat: „Az alapkövetés és szentelés alkalmával hálás szívvel kéri Isten áldását Méltóságodra és főuri családjára az egyháztanács.”

Az új templom igen diszes lesz, amilyen a vidéken kevés van s méreteiben is elég nagynak van tervezve; s hogy nem közönséges kis községi templom építéséről van szó, arra nézve elég megjegyezni, hogy a belső berendezés és felszerelés nélkül 80,000 koronába kerül.

A templom építéshez a következők járultak adományaikkal: gróf Bethlen Aladár kegyur 50000 koronával, azonkívül új orgonával és új runákkal gr. Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyés püspök a sajátjából 10,000 koronával; az egyházmegyei alapok 10,000 koronával; a vallásalap 5000 koronával; gr. Zichy Aladár 1000 kor., gr. Zichy Rafael 1000 kor., özv. gr. Batthányi Józsefné 1000 kor., dr. Karácsonyi János kanonok 1000 kor., Gábriely Lajos kanonok 400 kor., Kollányi Ferenc kanonok 100 kor., dr. Belopotoczky Kálmán v. b. t. t. nagyprépost 100 kor., gyűjtés útján 5000 koronával.

Ezek az adományok azonban még nem fedezik a belső berendezést, a padokat, a festést, a harangokat, a templomon kívül a csatornázást, azonban valószínűleg ezen költségeket a kegyur bőkezűsége fedezni fogja.

Politikai értekezlet Héderváron. A jövő hétfőn, egy nappal az Andrássy-párt megalakulása után érdekes politikai gyűlés lesz Héderváron. Khuen-Héderváry Károly gróf, a munkapárt elnöke a jövő hétfőre hédervári birtokára invitálta a kormány tagjait, továbbá a munkapárt ve-

TELEFON 10-70.

LIFT.

TELEFON 10-70.

MODERN FOTOGRAFIA D A J K O V I T S
SPECIALISTÁJA Nagyvárad. Sas-palota.

zetőt s több munkapárti képviselőt a saját közvetlen környezetéből.

A meghívottak az esetnek csak a barátságos kirándulás színezetét akarják adni, beavatott helyen azonban tudják, hogy a kirándulással kapcsolatban fontos politikai kérdések is szőnyegre kerülnek.

A hurokra került betörőbanda.

Nincs már hely a rendőrségnél

Az ékszerablók ügyében a nagyváradi rendőrség nagy eréllyel folytatja a nyomozást.

A nagyszabású betörőbanda sok tagja már a rendőrségnél ül s a zárkák annyira telve vannak, hogy alig van már hely, ahova őket elhelyezzék. Közel 30-an vannak befogva, akik között vannak a közvetlen tetteseken kívül orgazdák, tettestársak.

Miskit, aki Szegeden elfogatásakor a detektivre lőtt, azután magát lőtte agyon, Szegeden eltemették.

Kecze János, a másik tettes, akit Szegedről kedden délután szállítottak Nagyváradra, majdnem éjfélig hallgatták ki Jánossy Gyula főkapitány-helyettes, Egely alkapitány és a detektívek.

Ez a megrögzött gonosztevő, aki már 20 évet ült börtönben, eleintén konokul tagadott, s csak akkor tört meg konok tagadása, mikor a már beszerzett büntérgyakat felmutatták előtte.

Ezután beismert mindent s részletesen elmondta, hogy hol, mikor és kinnél értékesítette az elrabolt dolgokat. Bejárta a rablott dolgokkal Miskolcot, Debreczent, Gyulát, Szegedet.

Ugylátszik, most már teljesen beletörődött sorsába, s arra fekteti a fősúlyt, hogy amennyiben lehet, enyhítsen a büntetésén.

A szintén hurokrakerült másik társa *Pintér Kiss József*, dacára a felszínre került bizonyítékok egész tömegének és *Kecze János* vallomásának, következetesen tagad. Nem akar tudni semmiről-semmit a felesége se, akire szintén rábizonyult, hogy tudott az egész dologról.

A vizsgálat során kiderült, hogy a belényesi rablás után az akasztófavirágok a belényesi vasútállomáson Várad-Velencéig váltottak jegyet, de a Félix-fürdőnél leszálltak s az összes elrabolt ékszerrel gyalog jöttek be Nagyváradra.

Belényesbe vitték őket.

Mivel az ékszerablást Belényesben követték el, tegnap két csendőr és *Dienes* detektív *Kecze Jánost* és *Pintér Kiss Józsefet* kivitték Belényesbe, hogy a helyszínen kihallgassák őket a betörés részleteire nézve.

Tegnap délután a belényesi csendőrök két tagja jelentkezett Jánossy főkapitány-helyettesnél s ezután „előkészítették” a két

gonosztevőt az utra, amelyre már nem kellett jegyet váltaniok.

Kecze Jánost és *P. Kiss Józsefet* erősen megláncolták s összefűzték őket.

Kecze János, öszülő, szikár ember, adja a beteget; fejét válla közzé huzza s kerüli az emberek tekintetét.

A Szent László-téren, ahol a két csendőr a villamosra szállott velük, óriási néptömeg verődött össze. A várad-velencei állomáson szintén sokan vették körül a megláncolt két gonosztevőt s a közönség soraiból szitkok repültek feléjük. Ha nem lett volna csendőrfedezet alatt, könnyen meglincseltek volna őket.

Mikor a nagy állomásról megérkezett a Belényesbe menő vonat, *Dienes* detektív és a csendőrök felszálltak velük a legutolsó III. osztályu kocsiába.

Előbb Belényesbe, majd onnét Belényes-ujlakra szállítják őket s így csak két nap múlva kerülnek vissza Nagyváradra.

..HIREK..

* Gróf Széchényi Miklós látogatása Szatmáron. Gróf Széchényi Miklós megyés püspök Brém Lörcinc titkár kíséretében tegnap automobilon átutazott Szatmárra *Boromissza* Tibor látogatására. Az előkelő vendéget impozáns fogadtatásban részesítették. A püspöknél történt látogatás után a káptalan tagjai tisztelegtek gróf Széchényi Miklósnál, aki ezután a szatmári kanonokokat látogatta meg. Délután az intézeteket, iskolákat és templomokat tekintette meg a püspök és ma hazatér székhelyére.

* Kinevezés. Az igazságügyminiszter *Günther Dezső* debreceni kir. törvényszéki díjnokot a berettyóújfalui járásbíró-sághoz irnokká nevezte ki.

* Mai közgyűlés. Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága ma, esütörtökön délután tartja szeptemberi közgyűlését. Előreláthatólag több tárgynál lesznek felszólalások, de valószínűleg ma véget is ér a tanácskozás.

* Új teológiai tanár. Széchényi Miklós gróf megyés püspök attól a szándéktól vezéreltetve, hogy a nagyváradi teológiai intézetet minél magasabb színvonalra emelje, alkalmat akar nyújtani a hittanhallgatóknak, hogy a dogmatikát valamennyi évfolyamban tanulhassák. Ebből a célból a megyés püspök új tanszéket szervezett s arra ideiglenesen dr. *Ferdényi Kálmánt* nevezte ki, akit megbízott a magyar közjog és közigazgatási jog előadásával is. Tegnap foglalta el tanszékét az új tanár; dr. *Belopotoczky Kálmán* v. b. i. t., nagyprépost, a szeminárium prodirektora vezette be Ferdényit új állásába s mély gondolatokban gazdag, gyönyörű beszédben buzdította a növendékeket tanulmányaik buzgó folytatására.

* Hivatlan vendég a kapucinus rendházban. A következő sorok közlésére kértünk fel: Manapság már mindenki ki vagyunk téve. Sápadt emberek arepirulás nélkül vörösnek nézik a más orrát. Dudvának keresztelik el az olanderek illatos berkét, s mindezt meg teszik, mert így kívánja ezt a smonca. Persze persze! Némely újságíró megtalálja még az uborka fát is. Egy ilyen tökéletlen smoncát olvastunk a „Nagyvárad” egyik mostani számában a nagyváradi szerzetesekről, köztük a kapucinusokról. A céget jól ismerjük. Bántó förmedvényé válik a különben szincnek induló eikk, mégis mosolygásra kész. Ártatlan kis gymnázista bamba stilusgyakorlata lehet, melyre még az önképző kör ifju elnöke is azt írná: nem elfogadható. Valótlán világtásban festi meg egy általánosan tisztelt szerzet beléletét, csak azért, hogy vállát megveregesse mindene, kiadója. A valóság az, hogy az illető újságíró — ebbeli minőségéről világért sem szólva — azzal állított be a kapucinus zárdába, hogy a házfőnököt keresi. Azt a választ kapta, hogy nincs otthon. Ebből a pár szónyi beszélgetésből kerekített egy hosszú cikket, tele valótlansággal, felületességgel, tendenciózus lekicsinyléssel. Pedig azok a laikus testvérek, a kik képesített iparos létükre pusztán keresztényi alázatosságból vállalkoznak a zárda körüli házi munkák ellátására, nem lekicsinylést, hanem tiszteletet érdemelnek. Hanem ehhez lélek, keresztényi lélek kell!

* Országos vásárok áthelyezése. Van szerencsénk az érdekelt tudomására adni, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter megengedte, hogy *Ermihályfalva* községben az 1913. évi október hó 2, 16, 23-ik napjaira eső hetivásárok ez évben kivételesen október hó 1, 15 és 22-ikén tartassanak meg; továbbá *Székelyhid* (Biharmegye) községben, az 1913. évi október hó 2-ik és 3-ikára eső országos vásárok (karakó- és állatvásár) ez évben kivételesen szeptember hó 30-án és október hó 1-én tartassék meg; végül a *Biharnagybajom* községben, 1913. évi szeptember hó 27-ikére eső országos vásár ez évben kivételesen az 1913. évi szeptember hó 29-én tartassék meg. Nagyvárad, 1913. szeptember hó 7. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: Dr. *Moskovits József*, elnök. Dr. *Sarkadi Lajos*, titkár.

* Bezerédj államtitkár betegsége. Karlsbadból jelentik: Bezerédj Viktor belügyi államtitkár állapota napról-napra állandóan javul és ha az örvendetes javulás így tart, akkor legközelebb intézkedés történhetik az iránt, hogy az államtitkárt Budapestre hazaszállítsák.

* Betörés. A temesvári rendőrkapitányi hivatal értesítése szerint, folyó hó 7-én délután *Valló Antal* és *Simmer István* lakásaikban ismeretlen tettesek álkulcs segítségével behatoltak, előbbiből 1600 korona értékű, utóbbiból pedig 2000 korona értékű ékszereket loptak el. Valószínűleg ideszöktek.

Leitmann Dezső bank és keresk. irodája
Nagypiactér, Gitye házban
megnyillott.

Mindennemű bank és kereskedelmi ügyek keresztülvitele a legrövidebb idő alatt.

Pénz közvetítés olcsó kamattal mellett.

Külön osztály: élet-, baleset-, tűz- és minden más egyéb biztosítások.

* **Megszökött lelenc.** A kolozsvári gyermekmenhelyről elszökött Malko Erzsébet 14 éves gyermek. A kisleány ismertető jele, hogy kissé dadogva beszél, eltávozáskor kék intézeti ruhát viselt.

* **Szerencsétlenül járt vasuti munkás.** Sztankovics Imre 29 éves vasuti munkás az új fűtőháznál dolgozott. A gépszerezéshez csillével szemet szállított, a csillét Huszár nevű munkással tolta, amidőn az tegnap délután 3 óra tájban a gépszerezés helye előtt kisiklott. Közvetlenül Sztankovics után egy másik munkás egy csillét tolatott, amely hátulról Sztankovicsot megdobta, minek következtében a kisiklott csilléhez nyomta. Mellén és hátán súlyos sérüléseket szenvedett. A mentők beszállították a biharmegyei közkórházba.

Fölvívjuk Nagyvárad és vidéke vásárló közönségének b. figyelmét,

Kertész S. Sándor

női divat, vászon és menyasszonyi kelengyék áruházának

legolcsóbb és legmegbízhatóbb bevásárlási forrására

Kossuth-utca elején.

Helyi és vidéki telefon 10-30.

Őszi újdonságok már megérkeztek

M. kir. államviseltások és tisztviselőknöknek 10 százalékos árengedmény.

Tanulók fizetéssel felvétetnek.

* **Okleveles tanítónő** mérsékelt díj mellett — órát ad iskolai tantárgyakból, valamint zongora és hegedűből, akár saját lakásán, vagy pedig házhoz járva. Kivánatra tanít rajzot és olajfestést is. *Laktos-utca 11. sz. a.*

* **Hölgyek kényelmére** bevezette a telefont, hogy a fürdő szezonra gyorsabban lehessen hölgyeinknek a megrendeléseket feladni a *Mille Juliette* fűző-teremnél Nagyvárad Színház-u. 4. Emke mellett. **Készít:** legújabb divatu fűzőket, haskötőt, melltartót, egyenestartót stb. *Allandó nagy raktár fűzővédőkben.* Telefonszám 827.

* **Téli ruhákat** u. m. bundák, szőrme és plüs kabátokat, szőnyegeket stb. nyári gondozásra elvállalunk felelősség mellett javítással együtt *Hatvany és Szentmiklósy* szűcsök, Nagy Sándor-u. 1.

* **Farkas-féle parkett-pasta** tükör fényessé varázsolja parkettjeit! Kilója 2-40 kor. fél kilós próbadoz 1-20 kor. Kapható: Farkas István Apolló Drogeriájában Nagyvárad Rákóczi-ut (Fő-utca) 7. B. Fröhlich hentes üzlet mellett.

* **A zenekedvelő közönség** szíves figyelmét felhívjuk, Hamza Jenő primás újonnan szervezett 12 tagu bandájára, mely esténként a Fekete Sas kávéházban a szebbnél szebb nótákkal szórakoztatja a közönséget. *Prágai különlegességek* 601 összeállított nagy színházi vacsora K 120, kicsi 08 fillér.

* **Rimanóczy-étterem,** helybeli és vidéki intelligens családok találkozó helye. *Estélyek, társas vacsorák és összejövetelek* részére külön termek. *Kitűnő italok, izletes magyar konyha. Abonensek elfogadtatnak.* Szíves pártfogást kér a bérlő.

* **Tekintettel** az előrehaladott időre mélyen leszállított árakban árusítjuk a nyári újdonságokat, *UJHELYI RÓZA* Rákóczi-uti üzletében. Finom gyászkalapok és fátyolok is kaphatók. Telefon 130. szám.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Bazár épület,
színház oldal.

Telefon 525. Telefon 525.

FIGYELEM! Óriási választékok iskola szerekben csak *Klein Vilmos és Társa* cégnél találhatunk u. m. író és rajzszerek, iskolatáska 36 fillértől, könyvszíjak 30 fillértől, továbbá fiú és leány intézetbeli fehérneműk, iskolai lüster és cloth kötények, gyermek esernyők, fiú sapkák 30 fillértől, gyermekharisnyák 20 fillértől. Téli alsóruhák, iskola munkák és mindennemű kézimunka anyagok. Csőből vásárolt 1500 db divatos parket blousche 250 fillérért, 3000 elsőrendű férfi ing 2 koronától, galérok 20 fillértől, 30000 méter arcfátyol 20 fillértől és minden e szakmába tartozó cikkek olcsón csak a fenti cégnél szerezhetünk be, Rákóczi-ut 18.

* **Anyám, Édes Anyam!** Ide figyeljen azt mondta a tanító bácsi, hogy a legüzbő fiú és leány az iskolatászkákat, tolltartót és könyvszíjat a *Párizsi Bazárban* vásárolja, a Sas palotában a Szent László téren. Menjünk mi is oda, legalább gyönyörködöm a sok szép játék és ajándéktárgyakban.

* **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad Rákóczi-ut 20. (Lévai M-főházban.) Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a legegyszerűbbtől a lecseszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. *Szegecselt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégáblák, takaréktűzhelyek.* Lev-lap hívásra azonnal megjelenek.

* **Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

* **Az erdélyi kereskedelmi és automobilforgalmi r. t.** helybeni fiókja automobilonban, pneumatikokban, valamint az összes automobil-felszerelési és szükségleti eikkben *Szilágyi Dezső-utca 6. szám* alatti (telefon 13-21.) telepén nagy raktárt tart. A cégnek modernül berendezett garages *Körház-utca 6. szám* alatt (telefon 13-52.) van, hol úgy a helyi, mint az átutazó automobilon a legideálisabb garaget találják és egyuttal szükségleteiket is a legelőnyösebben szerezhetik be.

* **Kálvária-utca 20** számu új ház. 1 egy földszinti utcai modern 4 szobás lakás november elsőre jutányos áron kiadó.

* **A kocsiartó közönség** szíves figyelmét felhívjuk *ÜVEGES JÁNOS* kerékgyártó munkára. *Báthory-u. 9 sz. Jutányos árak.* Meghívásra azonnal megjelenek.

* **Zombor Sándor** sebész-orvosi műszer, kötszer és testgyenesítő gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett műhelyében készít mindenféle fém-összeállítás, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-áron, levelekre válasz.

* **FELHÍVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szíves figyelmét a most megnyitott **Rácz és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Mérsékelt árak. Nagy Sándor-u. 17.

* **Kis pipa vendéglő** Szt János-utca 5. sz. Helybeliek és vidékiek találkozó helye. *Társas vacsorák és összejövetelek részére külön helyiségek. Kitűnő italok, jó magyar konyha.* Abonensek elfogadtatnak. Szíves pártfogást kér *Szujker Tamás* vendéglős.

* **Szőllős-utca 12. sz. házban** több egyszoba s mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-u. 6.

* **Meghívó kóstolóra!** Chokoládéval töltött tápláló és hizláló mézes sütemény megízlelésére, ezen elsőrangú cikk jószágáról meggyőződés miatt Nagyvárad és vidéke közönségét tisztelettel meghívják *Benedek Testvérek* a kávé és fűszer szagmentes Czukorka Bonbonnier tulajdonosai a Bémer-téri korzón.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Rammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal.

Telefon 1076.

Telefon 1076.

* **Tekintettel a rossz pénzvisszonyokra** leszállítottam az árakat. 3 pár női harisnya 1 kor. 3 pár fegyházban kötött férfi harisnya 78 fill. 1 pár patent gyermek harisnya 26 fill. 6 darab fin. vászon kendő 80 fill. 1 m. sweitzli himzés 24 fillértől. 1 m. csipke 2 fillértől. 1 pár nyári keztyű 30 fillértől kapható **Ungerleider Salomon-nál** Szent János-utca 4. sz. alatt.

* **Erdekében áll,** hogy megrendeléseivel felkeresse *Biró László és Tsa* urinői- és papi szabókat. Meglepő olcsó árak, modern szabás, elsőrendű munka *Sal Ferenc-utca 17.* Telefon 832 sz.

Kováts Kálmán

műszatos

Nagyvárad, V. utca - utca 33. (Gázgyárral szemben.)

Készít: egyszerű és műbutorokat, teljes lakásberendezést, valamint mindennemű asztalos munkák t. Állandó raktár bel- és külföldi száraz anyagokból. Telefon 99. sz.

x **Két jogász sétál a városban**, szemben találják magokat egy régi ismerősükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki **Nagy Sándor** férfi divatruha kereskedésében a **Zöldfa-utcán**, passagé-kapu mellett.

x **Iskola idényre** torna cipők 2 koronától kezdve. Gyermekek cipők 20—25 számig 2 korona, 26—28 számig 4 korona, 29—34 számig 5 korona. Fiu bokszipő 35—39 számig 7 korona, női chevrou vagy bokszipő 7 korona, férfi chevrou vagy bokszipő 8 korona. Finom női parti félcipők 5 korona, divatos férfi kalapok 3 koronától kezdve **Fekete-nél**, Szent-János-utca, Kispipa mellett.

x **Magyarország első női tambura zenekara a Korona kávéházban**. Ma és minden este a Korona kávéházban újonnan átalakított helyiségében hangversenyez az országos híró **MATYOK Péter** tambura (Paganini) vezetésével egy elsőrangú erőből összeállított női tambura és énekkar u. m.: **Kóvári Rózsika**, **Steuvurz**, **Rácz Margit**, **Juhász Ilonka**, **Eördögh Aranka**, **Siniciu Juliska**, a gazdagon összeállított műsorból különösen kiemelendő a Gyöngyi duett remek énekszámaikkal. Kezdeté este 8 órakor. Szabad bemenet. Szíves pártfogást kér **Matyok Péter**.

x **Vörösbor!** Nyáron a legkellemebb ital! Literje 96 fillér. — Csodaszép mézédés **csemegezőlő**; kitűnő peccsenye és **pezsgőborok**; **kőbányai** maláta és szalon **sörök**, **MERTZ NÁNDOR** csemegeüzletében, **Körös-utca**. Telefon: 448. sz.

* **Kossuth-utca 12. sz. ház** emeletén háromszobás utcai lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a **Polgári Takarékpénztárnál**.

Fogak és fogsorok úgy kausukba mint aranyba foglalva szájpadiás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartó fogtöréseket készít

Engel Dezső,

vizegázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

Legszebb és legolcsóbb zománctáblák

Diósy Sománál

Telefon 839.

Telefon 839.

OCCASSIO ELADÁS

a nyári idényre

Tátray Gusztáv
kézimunka üzletében

Rákóczi-ut 4.

Telefon 783. ■ Telefon 783.

Jó hazból való fiu tanúónak felvétetiv.

x **Óssi-tér 14. sz. házban** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a **Polgári Takarékpénztár** részvénytársaságnál **Kossuth-utca 6.**

Szülők figyelmébe!

Legjobb gyermek cipők
teljes fiu kelengyék legolcsóbban

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

IRODALOM

■ ■ ■
Mária-kongregáció. Hitbuzgalmi képes havi folyóirat. Szerkeszti **Bernhard Zsigmond S. J.** (Megjelen havonként egyszer.) Előfizetési ára: tömegesen rendelve (20 példány) egy évfolyam 1 kor., külön rendelve 2 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. Mária-utca 25. — Legújabb száma most jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal: **Ki kell göngyölni azt a zászlót!** **Bangha Béla S. J.** — A sáindei ifjusági lelkigyakorlatok. **Strecke Ernő.** — Egy Mária-gyermek programja. **Szabó Irma.** — A máriabesnyői férzfizárándoklat. — **Levelek egy Mári-leányhoz.** **Laci bácsi.** — **Ápa és fia.** **O. H.** — **Hitvédelmi ajándékkönyvek.** — **Csata után.** **Szalay László.** — A kongregációk t. vezetőihez. — **Ima a prézesért.** — **Kongregációi élet.** — **Irodalom.** — **Telefon.**

A Katholikus Hitterjesztés Lapjainak legutóbbi füzeté a következő tartalommal jelent meg:

Tartalom: Szemle a kath. missiók felett. — **Ötven év** Kanadában. — **P. Menyháth** Afrikában. — **Képek a koreai missiói életből.** (Folyt.) **Missiói tudósítások:** **Bulgária:** Török kegyetlenkedések Thracziában. — **Kezgyes adományok.**

Képek: **Kína:** Kath. hithirdetd kínai öltözetben. — **Északamerika:** Indiánok téli öltözetben. — **Északamerika:** Ideiglenes missiótelep Kanadában. — **Északamerika:** **Szent Henrik** missiótelepe Kanadában. — **Korea:** **Keresztény család.** — **Korea:** A viz partján. — **Kelet-Afrika:** **Négerkirály** családjával. — **Kelet-Afrika:** **Néger falu.**

REPORTÁZ

Az első bajnoki mérkőzés.

Keletmagyarország bajnoki labdarugó küzdelmének introdukciója zajlik le vasárnap délután a Rhédey-kerti Sport-téren, mikor a nagyközönség igazi kedvence a **NAC** csapata a kerület jelenlegi bajnok csapata tartja első bajnoki mérkőzését a **Nagyvárad** Egyetértés csapatával. Az elmúlt vasárnap volt ugyan egy bajnoki mérkőzés a **NSE** és **Törekvés** között de hogy ez tényleg bajnoki volt, még nem nyert kétségtelen megállapítást, mert a vesztes **Törekvés** vitássá tette a **NSE** csapatában szerepelt játékosok igazolását. — Az első kétségtelen bajnoki mérkőzés tehát vasárnap délután lesz.

Az **Egyetértés** csapata nagy buzgalommal veszi fel a küzdelmet a **NAC**-cal szem-

ben és csak ambíciójáról tesz tanubizonyságot, mikor a mérkőzést nera mondja le **barátságosra.** — A **NAC** csapata az ismert összeállításban szerepel s pompás csatárso-rának ismét alkalma lesz nagyszerű technikáját ragyogtatni. A bajnoki mérkőzés délután negyed négy órakor kezdődik, hogy még világosan érthessen véget. — Előzőleg két más helyi csapat mérkőzik.

■ ■ ■
A NAC választmányi ülése. A **NAC** választmánya ma csütörtök este fél 9 órakor saját helyiségében (**Kürehner, Club-kávéház**) ülést tart. — Kéretnek a választmányi tagok pontos időben teljes számban való megjelenésre.

EGYESÜLETEK

■ ■ ■
A Katholikus Kör választmánya tegnap tartotta rendes havi ülését. Jelen voltak: **Dr. Karácsonyi János** egyh. elnök, **Dr. Vucskies Gyula** egyh. alelnök, **Grócz Béla**, **Dus László**, **Frankó Endre**, **Dr. Hoványi Gyula**, **Gellért László**, **Imrik Zoltán**, **Böszörményi Géza**, **Kelemen Kálmán**, **Sürger Bertalan**, **Schuch Károly**, **Justh Károly**, **Dr. Krüger Aladár**, **Beleznay Antal**, **Oláry Gyula**, **Sztarill Ferenc**, **Halmos András** és **Dr. Imrik Gusztáv** titkár.

A folyó ügyek elintézése során elhatározták többek közt, hogy **Tomcsányi Lajos** Jézustársasági áldozópapot, aki **Nagyváradon** is több ízben tartott magasröptű előadásokat, vasárnap 50 éves szerzetesi jubileuma alkalmából a kör üdvözölni fogja.

Uj tagokul fölvétettek: **Gárdos Ferenc**, **Horváth Lajos**, **Weiterschütz János**, **Vertán Arthur**, **Dr. Roszkopf Béla** és **Kereszty Kornél**.

TANÜGY

■ ■ ■
A sarkadi polgári iskola. Tegnap számunkban ilyen cím alatt megjelent közleményünkre a következő sorok között tételére kértünk fel:

A **Tiszántul** szeptember 10-én megjelent számában „A sarkadi polgári iskola” cím alatt egy közlemény jelent meg, mely szerint a nm. vallás és közoktatásügyi minisztérium rendeletet bocsátott ki a magánvizsgálatok dolgában. E rendelet szerint magánvizsgálatot csakis a sarkadi áll. polgári fiu-iskolában tehetnek az érdekeltek.

E hírrel szemben a kir. tanfelügyelőség a leghatározottabban kijelenti, hogy ily természetű miniszteri rendelet egyáltalában nem jelent meg s a magánvizsgálatok körül visszaéléseket a hatáskörébe tartozó polgári iskoláknál egyáltalán nem tapasztalt. Ha ez utóbbi állítás a valóságnak megfelelt volna, az esetben a kir. tanfelügyelőség kötelességszerűen megtette volna a szükséges intézkedéseket. E nyilatkozatot a megadott intézetek jóhírnevének megvédése szempontjából volt kénytelen megtenni a kir. tanfelügyelőség.

Megjegyezzük, hogy sarkadi információink alapján irtuk meg h iradásunkat és korántsem akartuk az által a nagyvárad polgári iskolák kiváló tanári karát érinteni a legcsekélyebb mérvben sem.

IGAZSÁG- SZOLGÁLTATÁS

LIEBER LAURA PÖRE.

Három marasztaló ítélet.

Tegnap egész napon keresztül a Lieber Laura pörét tárgyalta a kir. törvényszék büntető tanácsa. Tudvalevőleg, a múlt év júliusában egy erköles rendészeti razzia alkalmával Juhász Károly Lieber Laurát előállította.

Az ügyeletes Vass Árpád tiszteletbeli fogalmazó azonban telefonon igazoltatta az előállított leányt és azzal a megjegyzéssel, hogy másnap jelentkezzen a kihágási ügyosztálynál elboacsátotta. Kevéslezuatán vissza jött az egész Lieber család. Hevesen vonták kérdőre Vass Árpádot, aki kötelességét teljesítette.

Felelősség az előállító rendőrt terheli, akinek hiányos ítélőképessége juttatta a leányt kellemetlen helyzetbe. Ebből szóváltás kerekedett, mely a törvényszékre juttatta a szereplőket. Délelőtt 10 órakor kezdődött a törvényszéki tárgyalás Vámosy Mihály elnöklésével.

Először a vádlottakat és pedig Vass Árpád 101. gyalogezredbeli önkéntest, mint első rendű, Juhász Károly másod-, Szántó György harmadrendű vádlottakat hallgatta ki az elnök. Ugyancsak a vádlottak padján ül Lieber Laura is, mint negyedrendű vádlott, több rendbeli becsületsértés vétsége miatt.

Vass Árpád vallomása szerint semmi olyat nem tett, ami a büntető törvénykönyvbe ütközne. Csak a kötelességét teljesítette. Juhász Károly szintén nem érzi magát bűnösnek, mert Méhes utasítására állította elő Lieber Laurát.

Szántó György azzal van vádolva, mintha Lieber Sámuelné a földre lökte volna. Határozottan tagadja. Ugyancsak tagadja Lieber Laura is, hogy azt a kifejezést használta, hogy Vass Árpád piszkos gazember.

A tanúk kihallgatása belenyult a késő délutánba. Lieber Laurához közelálló tanúk a három vádlott bűnössége mellett vallanak. A rendőrségről beidéztet tanúk viszont azt állítják, hogy Vass Árpád semmi törvénytelen dolgot, hivatali visszaélést vagy a személyes szabadságot sértő cselekedetet nem követett el.

A tanúk kihallgatása után Farkas István ügyész emelkedett szóra. Vass Árpád és Juhász Károly vádlottak elítélését kéri a btk. 193. §-ába ütköző személyes szabadság megsértése és hivatali hatalommal való visszaélés címén. Szántó ellen elejtette a vádat.

Az ügyész után Rozvány Jenő dr mint pót magánvádló Szántó megbüntetését is kéri a btk. 193. §-ába ütköző hivatali visszaélés miatt.

Dr Poynár Szevér a három vádlott védője alaposan megszerkesztett védőbeszédben fejtette ki a vádlottak ártatlanságát, akik csak az előírt, szigorúan betartandó utasításokat követték.

Este fél 7 órakor vonult vissza a bíróság ítélethozatalra. Hét órakor hirdette ki Vámosy Mihály elnök az ítéletet, amely szerint Vass Árpád 200 korona, Juhász Károly 50 korona pénzbüntetésre ítéltetett. Elitelték Lieber Laurát is, akit becsületsértés vétsége miatt 30 korona pénzbüntetésre marasztalt el a bíróság.
Az ítélet jogerős.

NYILVÁNTARTÁS

A Donát-féle

keresh. magántanfolyamon

augusztus hó 1-én új tanfolyamok

kezdődnek és pedig gyors- és gépirásra (előrehaladottabbaknak külön ismétlőórák) szépírásra (magyar és német szépírás valamint rondírás) egyszerű, kettős és amerikai könyvvitelre (gyakorlati alapon) közöns. és kereskedelmi számtan, magyar és német levelezés német nyelvre (társalgási gyakorlat)

Külön esti tanfolyamok

Mérsékelt tandíjjal! Teljes kiképzés 4 hó alatt.

Vidéki szülőknek

külön figyelmébe ajánljuk a tanfolyamot, ahol még egy néhány felső kereskedelmi- vagy polgári iskola látogató tanuló teljes elátást kaphat. A gyermekek tanulmányai szigorúan lesznek ellenőrizve; zongora tanítás a házba. Bejelentések elfogadtnak naponta d. e. 9 órától 1 óráig és d. u. 4 órától kezdve a tanfolyam termeiben. A tanfolyam vezetője:

DONÁT KÁROLY

Szabadság-utca 3.

Új fűszer- és csemege üzlet.

Tisztelettel hozom az igen tisztelt vevő közönség szives tudomására, hogy Rákóczy-ut 11. szám alatt (az ujonnan épülő Apollóval szemben) a volt Molnár Ödön-féle helyiségben egy teljesen ujonnan, modernül berendezett

fűszer-, bor-, déligyümölcs és csemege üzletet

nyitottam, hol a leghigiénikusabb kezelés mellett a legfinomabb fűszer- és csemege árut bocsájtom a nagyközönség rendelkezésére. Egyben felhívom a közönség szives figyelmét csokoládé, cukorka és kávé különlegességeim megtekintésére.

Szives támogatást kér, tisztelettel

Harmati Márton.

Telefon 13-26.

Telefon 13-26.

TÁVIRÁTOK

Forgách gróf és a szerbek.

Belgrád, szept. 10.

A szerb sajtó hevesen megtámadja a bécsi kabinetet, mert meghívták Forgách gróf volt belgrádi osztrák és magyar követet a miniszteriumba, hogy a Szerbiával kötendő kereskedelmi szerződés tárgyalásánál szakértőként szerepeljen. Forgách gróf Szerbiában a szerbek ellen való gyűlöleté-

vel kompromitálta magát és Szerbia Forgách gróf meghívásában annak jelét látja, hogy Ausztria és Magyarország a jövőben sem hajlandó Szerbiával szemben előzenyebb magatartást tanúsítani, mint eddig. Forgách gróf meghívására való tekintettel Ausztria és Magyarország és Szerbia viszonyának remélt javulása ismét kétségessé vált.

Bogdanovics holttestét nem találják.

Bad-Gastein, szept. 10.

Az expedíció ma reggel folytatta a kutatást. Délelőtt a gasteini vizeséseknél dolgoztak, mert a föltevés most az, hogy a holttest a vizesés sziklái közé szorulhatott és onnan tépi róla a patak árja a ruházatot. A sziklák között való kutatás rendkívüli életveszéllyel jár és éppen ezért fel-emelték az expedíció számát tizenötre, akik valamennyien a legkiválóbb turista-vezetők.

A hofgasteini járásbírószág vezetője a mai naptól kezdve Bad-Gasteinban fog tartózkodni mindaddig, a míg vagy elő nem kerül a holttest, vagy pedig meddőnek nem bizonyul a kutatás.

Az Ache vize különben az utóbbi napokban jelentékenyen apadt, úgy hogy a patak sziklafeneke egész folyása alatt mindenütt tisztán látható.

Regénycsarnok.

AZ ELHAGYOTT RÓMA.

Történeti elbeszélés.

Irta **Dús László.**

(Folytatás.)

84

— Testvéreim! — szólt Dominico hal-
kan és alázatosan, — a Cajetánik napja le-
áldozott, a Colonnák napja kél fel a hajnal-
pírral. Az Ur megelégette bűneik sorozatát
és befejezte pályafutásaikat. Az Ur akarja,
hogy a Cajetánik végképpen eltűnjenek.

A tömeg, mely a szerzetesek köré gyü-
lekezett, halk morgással tudatta helyeslését.

— Nini! — kiáltott fel Francescó, —
Fiamma! — Fiamma, mit keressz te itt?
Hol van urnód?

A koros asszony hangos sirásra és jaj-
veszékélésre fakadt.

— Oh jaj, oh jaj! — hogy ezt meg
kellett érnem ősz fejemmel! — oh jaj, Fran-
cescó, Dominico! — az urnóm a Quirinál-
ban van...

— Menyekzői ruhában ment! — vágott
közbe Affio gunyosan nevetve.

— Hazudsz Affió! — rikácsolt csipőjére
tett kezekkel Fiamma, — az én urnómet el-
raboltatta Pietro Gaetano herceg, bevitte a
Quirinálba.

Általános elszörnyűködés tört ki a hall-
gatókból.

— Egy Cajetáni egy Colonnát! — or-
ditotta Francescó, — ez gagszág, bosszuért
kiált az égre.

És az ott levő tömeg egyhangúlag kiál-
tott fel:

— Bosszu! bosszu!

— Emlékezzetek Severo Malatestára! —
szólt erős hangon Dominico.

— Halál a Cajetánokra! — fel kell
gyujtani a Quirinált! — kiáltozták össze-
vissza, azonban nem mozdult közülök egy
sem, szívesen ordítottak, de még szívesebben
maradtak tisztos távolságra a Quirinál ör-
ségének veszedelmes nyilvánosságától.

A kiáltozásra Landulfo odament a tömeghez.

— Mi az, rómaiak? — kérdé, — mit tettek a Cajetániak?

Fiamma a Colonna elébe vetette magát és amint Pietro parancsolta, úgy mondotta el.

Landulfo e szörnyű hír hallatára felordított.

— Utánam rómaiak! — utánam Colonnák szövetségesei! segítetek megszabadítani nőmet.

Affio oda lépett hozzá és gunyosan szólt:

— Ne törd magad utána olyan nagyon, felpiperézve, gyaloghintón vitette magát a Quirinálba.

Landulfo öklével ütötte le Affiót és hörögve zugta:

— Hazudsz ugató kutya!

Es rohant az Quirinál felé, követve a néptől, melynek benne vezére akadt.

Bonvis jelentette Gaetanónak, hogy a néptömeg halált ordítva a Cajetanikra, a kapu elé érkezett Landulfo Colonna vezéré alatt, a kapu döngetése, melyet botokkal, kardmarkolattal vertek, behatolt a terembe, ahol Gaetano és Paola vártak reá.

— Landulfo Colonnát be kell bocsátani, ő a hadsereg fővezére, a népet ki kell zárni! — rendelkezett Gaetano.

A hajnal a keleti égre terítette biborpaástját, melynek alsó széléit megaranyozta az érkező nap előre futó sugara.

A kapu megnyilott, csikorogva fordult meg sarkaiban és hirtelen nagy döngéssel csapott be, a nép ordított!

— Ne menj Landulfo, mert csapdába kerülsz!

De Landulfo rohant előre, kivont kardja villogott a napsugártól.

Betört oda, ahol Gaetano és Paola a feszület előtt térdre borulva imádkoztak. Landulfo úgy találta, hogy a nő nem nagyon vonzódott a férfitől.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Októberi buza	— — —	11.03
Buza 1914. áprilisra	— — —	11.67
Októberi rozs	— — —	8.11
Szept. tengeri (1913)	— — —	8.23
Tengeri 1914 májusra	— — —	7.36
Októberi zab	— — —	7.54

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	828.54
Oszták hitelrészvény	—	631.—
4%-os koronajár idék	—	81.35
Oszt. magy. államv.	—	705.50
Jelzálogbank	—	429.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	517.—
Hazai bank	—	285.—
Magyar bank	—	566.—
Keresk. bank	—	3740.—
Rimamurányi	—	707.50
Salgótarjáni kőszén	—	778.—
M. Ált. Kőszénbánya	—	1054.—
Közuti vasut	—	639.25
Városi villamos	—	363.—
Adria	—	582.—
Atlantika	—	—

A szerkesztésért felelős
Dr. VUCSKICS GYULA.

VIGADÓ

mozgósínház

NAGYVÁRAD,

Fekete Sas-passage.

Ma Csütörtökön

hatalmas új műsorral kedveskedik a Vigadó-mozgósínház.
Bemutatóra kerül

a grófnő multja

cimű 2 felvonásos modern társadalmi dráma, a filmujdonságok nevezetes terméke. Gondoskodott ezenkívül kacagató újjdonságokról is az igazgatóság, így műsoron van ezuttal először

Palkó és a foti

bohózat, továbbá

Az életmentő

pompás vigjáték.

A két vándor

angol életkép

és a Gaumont hirdató látványos filmje egészíti ki a nagyértelességű műsort.

Az előadások

kezdeté 6 órakor.

Helyárak rendesek.

Kedvezményes-jegyek érvényesek.

Biharvármegye alispánjától.]

13293—1913.

Hirdetmény.

A legtöbb adót fizetők névjegyzékét a törvényhatósági bizottság igazoló választmánya az 1914-12 évre törvényhatósági bizottsági tagsági jogot adó hatállyal összeállítván, felhívom a törvényhatóság területén adót fizetőket, hogy a névjegyzék ellen esetleg benyújtandó felelőzéseiket f. hó 30-ig a törvényhatósági bizottság bíráló választmányához czimezve hozzám adják be.

A névjegyzék a vármegyeház I. emelet alispáni hivatal 11-ik szobájában való közszemlére téve.

Nagyvárad, 1913 szept. 9-én.

Fráter Barnabás
alispán.

17799—1913.

Hirdetmény.

Nagyvárad város házipénztárából s a házi pénztárban kezelt alapok és alapítványokról szerkesztett 1912 évi zárszámadásokat, mérleget és vagyon leltárt a Tanács és pénzügyi szakbizottság a folyó év szept. hó 9-én tartott együttes ülésében tárgyalás és vizsgálat alá vevén azt megállapította: s az 1886 évi XXI t. c. 17 §-a rendelkezéséhez képest az 1913 év szept. hó 11 napjától ugyanezen év szept. hó 25-ik napjáig bezárólag terjedő 15 napi időtartamra a városi [számvevői hivatal helyiségében közszemlére kitenni rendelte.

Miről a város közönségét azon figyelemzettel értesitem, miszerint a zárszámadást az azokra vonatkozó okmányokat a fenti határidőben bármely adófizető nagyváradai polgárnak megtekinteni joga van, az ellen netalán észrevételeit a folyó évi október havi rendes közgyűlés határnapját megelőzőleg 5 nappal írásban a tanács mint allandó választmányhoz beadhata.

Nagyvárad, 1913 szept. 9.

Rimler Károly,
polgármester.

Egyesült Biharvármegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár R.-T. Nagyvárad, Bémer-tér.

Tűz- és betörésmentes pénztárszekrények (safes) bérbeadása

Ujjonnan épült intézeti helyiségünkben létesített safe-deposit osztályunkban különféle nagyságu pénzszekrények (safes) csekély díj ellenében béreithetők.

Ezen pénz-szekrényekben a bérlettel értektárgyait saját zárja alatt, önmaga kezelheti és ezeknek megőrzésére a legmesszebbmenő biztonságot és kényelmeit találja.

Safe-deposit helyiségünket az érdeklődőknek készséggel bemutatjuk és részletes felvilágosítással szivesen szolgálunk.

Egyesült Biharvármegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár R.-T.

Zálogkölcsönöket

arany és ezüstneműekre, ékszerekre kulánsan fojósít a

„Biharmegyei Takarékpénztár Zalogintézete“

Kossuth Lajos-utca 3. szám.

Pénztári órák:

délelőtt 8-12. délután 2-5.

Telefon 148. sz. Telefon 148. sz.

Megszabadul a gondoktól

ha egy szórakoztató hangszert hozat

Wagner „Hangszer-Király“-tól
Budapest, József-körút 15. (Telefon.)

Hegedű, 16 drb. felszereléssel 12 korona.
Tárogató, billentyűkkel 16 korona.
Amerikai Gítár citera, kottákkal 16 korona.
Családi hangverseny harmonika 16 korona.
Mandolin vagy Gítár 16 korona.
Ébenfa fuvola 1 minőségű 16 korona.

A milánói, párisi és londoni kiállításán az első díjjal lett kitüntetve. Javítási szakműhelyek.
Fényképes hangszerárjegyzék ingyen! Ovás! Ügyeljünk a „Wagner“ névre és a 15. házszámra.

NYELVEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és
gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztíttatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

Kályhás üzletemet

Nagyváradon Szent János-
utca 45. szám alatt

m e g n y i t t a m

s elvállalok e szakmába vágó minden munkát. Szíves megkeresést kér teljes tisztelettel

Szenásy Mihály,
kályhás.

Sürgős figyelmeztetés!

Ha illatszert, piperezapann, kozmetikai, arc- és kézpolási, háztartási, hajápolási és általában mindentféle a kozmetikába vágó cikkeket a legjobbtól a legjobbakat olcsóbban a legolcsóbbnál akarja beszerezni, úgy kérje a harmadik kiadásban most megjelent „Illatszert és háztartási értesítőnk“ melyet ingyen és bérmentve küld: „HEZ“ illatszert és háztartási cikkek szaküzlete nagyban és kicsinyben B. pest, VIII., Losonczy-u. 13/hz.

KORZÓ-KÁVÉHAZ.

Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget és a mélyen tisztelt ismerőseimet, hogy a Körös-utcán levő

Korzó-kávéház

vezetését átvettem és azt modernül átalakítottam.

Helentkint kétszer kedden és csütörtökön a közkedvelt nyári kerthelyiségben

uzsonna-zene

elsőrendű zenekar közreműködése mellett. Családok és összejövetelek kedvelt találkozó helye.

Szolid polgári árak! Gyors és előzékeny kiszolgálás. Szíves pártfogást kér

KATZ ADOLF,
a Csarnok-kávéház volt
fizető pincére.

KORZÓ-KÁVÉHAZ.

A
jó bornak

nem kell czégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult utjonnan berendezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kittingő saját termésű borai, **előzékeny kiszolgálás**, szolid polgári árak. Abonensek naponta felvételnek.

Melocco Péter cementárugyár és építési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyvárad fióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38.

Telefonszám 11-38.

Gyárt:

Szabadalmazott géppel gyártott karmantus portlandcement csöveket az összes szabványos méretekben és az ahhoz való idomdarabokat, csömöszöit és vasbetétes, valamint portlandcement csöveket, kútgyűrűket stb.

Márvány mozaiklap, működés és cementárugyár. Beton és vasbeton építési vállalat.

Elvállal:

Utca és házak csatornázását, hidak és vízmedencék szakszerű építését. Nagyobb vállalatoknál **tervekkel és költségvetéssel szolgál.**

Meghívást az ország bármely részéből elfogad

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesítem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy papi és civil ruha tökéletességét

áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hívásra személyesen kiutazom.

Alkalmra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel
VAJNOVSZKY KÁROLY
papi- és polgári szabó.

ALAPITTATOTT 1898-BAN.

Kálvária-utcán egy üres telek eladó.

LÉVAI MÁRTON

r.-t.

sirkőraktára és kőfaragó telepe

Nagyvárad Rákóczi-u. 20.

A Katholikus Népszövetség nagyváradi szervezete.

CÉL: a keresztény polgárok tömörítése minden romboló áramlattal szemben; a vallásos és hazafias érzés istápolása, a keresztény közönség közt az összetartás fokozása.

JELSZÓ: a szeretet egyesít, az egység erőt ad.

Tagsági díj egy évre 1 korona, melynek fejében a tag megkapja a havi füzeteket, naptárt ingyen jogi tanácsadásra tarthat igényt s részt vehet a Népszövetség ünnepélyein és értekezletein.

A Katholikus Népszövetség jogvédő irodája.

A népszövetségi tagoknak ingyen ad jogi tanácsot minden közigazgatási, peres, perenkívüli, telekkönyvi, adóügyben stb.

Hivatalos órák: minden pénteken délután 6-tól fél 8-ig.

Hivatalos helyiség: a Katholikus Kör könyvtári helyisége.

Népszövetségi Hitelszövetkezet

Célja a népszövetségi tagok takarékoságát előmozdítani és tagjait az alapszabályokban, körülírt határok közt segíteni.

Heti 20 filléres befizetések mellett működik.

Hivatalos helyisége a Katholikus Kör könyvtári helyiségében van, a hol a heti befizetések minden héten hétfőn és csütörtökön d. u. 2—5 óra közt eszközöltek.

A Katholikus Népszövetség biztosító osztálya.

Előnyös feltételek mellett elfogad **életbiztosításokat** tőkére vagy életjáradékra, halál vagy elérics esetére. Elvállal továbbá

leánykiházasítási és fiúellátási biztosításokat is.

Elfogad biztosításokat:

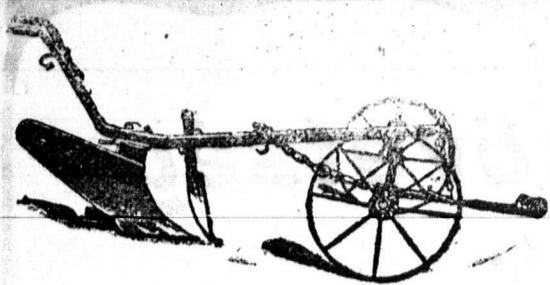
tűz, villámcsapás, légszesz- és kazánrobbanás által okozható károk ellen.

Törés által okozható károk ellen, **szállitmányi** károk ellen, betöréses **lopás-, jég-, baleset-, szavatossági** károk ellen.

Óvadékbiztosításokat, sikkasztás elleni, valamint **állatbiztosításokat,** végül úti-podgyászbiztosítást.

Általában foglalkozik a **biztosítás minden ágazatával,** a lehető legolcsóbb feltételek mellett.

Részletes felvilágosítással a csoportvezetők, illetve a biztosító osztály (Kath. Kör épülete) szolgálnak.

Ekék, vasboronák őszi szántásra

előnyös árban, készpénzfizetés mellett a GITYE-gyárban kaphatók.

Terménytisztító rosta aratási idényre gyári árban. Borprések, szőlőszúzók már most megrendelhetők jutányos árban présfelülnyomóval, ezek mind készpénzfizetés esetén olcsó árban. Minden darab szavatossággal.

Gitye Demeter Fia gépgyára Nváradon. Templom-tér

LEGOLCSÓBB

és legjobb bevásárlási forrás

őzv. Kádár János-né
elsőrangú fűszer- és csemego kereskedése.

Mindenféle gazdasági cikkek, kötő-
hárs, kékkő, auto- és gépolajok és
auto-benzin nagy raktára ::

Ha nincs meglegedve

szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalni és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

10.000 pár harisnya kerül eladásra!

alábbi olcsó árak mellett.
3 pár kötött zokni 78 fill., 3 pár csikos zokni 1 kor., 3 pár női harisnya 1 kor., 3 pár gyerek zokni finom 1 kor., 3 pár gyerek patent harisnya 1 kor. Flor és selyem harisnyák igen olcsón. Férfi ingek jó minőségben 1-94 kor., női ingek 1-94 kor. Zsebkendők drb. 6 fillértől. Nyakkendők, ridikülők 30 fillértől.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölniviz, kölniviz-pouder és kölniviz-szappan.

Kapható drogeriákban gyógyszertárakban és illatszertárakban.

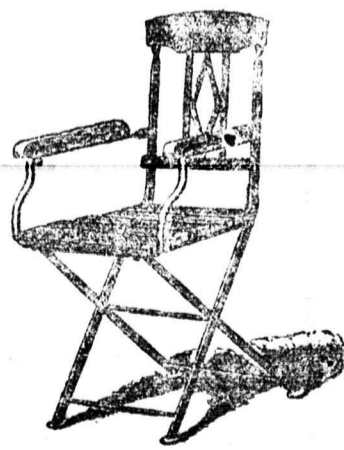
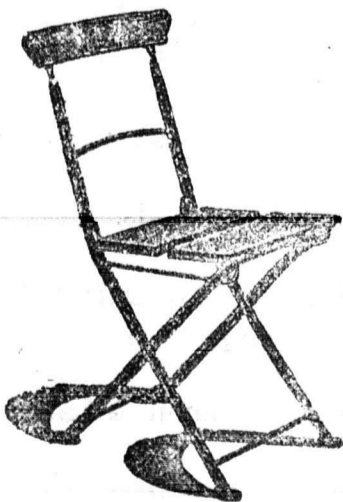
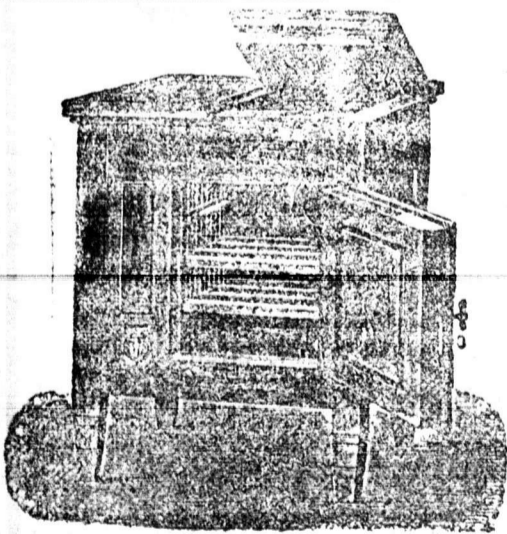
Ne tessék elfogadni

Kölniviz-szappant, kölnivizet és pudert, ha nincsen rajta az eredeti és egyedül valódi, de sokszor utánzott **JOHANN MARIA FARINA Gegenüber dem Rudolfsplatz**. Akkor sem kell elfogadni helytelen és utánzott kölnivizet, kölniviz-poudert és **kölniviz-szappant**, ha az itt jelzett eredeti készítmény nem volna kapható az ön lakhelyén, mert a világhírű cég magyarországi képviselője:

Holczer Emil Zoltán, Budapest, VIII. ker., Szigetvári-u. 16. szám

egyszerű levelezőlapra azonnal válaszol és közli hol szerezhető be az **eredeti minőség.**

Kapható Nagy-Váradon: Farkas István és Darvas István drogeriájában.

J É G S Z E K F E N Y E K kerti vasbútorok, valamint konyha-fabútorok is u. m.: konyha kredenz, **FAGYLALT-GÉPEK** és **FORMAK** asztal, szék, zsámoly, teknő és az összes konyha berendezések

TARSOLY és RISZTÓ alönlegességek vaskereskedésében
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390 szám.